

Fotografia pitvarošskej rodiny pred odchodom

Presídľenecký preukaz

Privítanie najstaršieho Pitvarošana v Sereďi

Presídľenci na železničnej stanici v Sereďi

Lúčenie Slovákov na železničnej stanici

Sťahovanie Maďarov z obce Veľká Mača, 9.4.1947

Privítanie presídľencov na železničnej stanici

Slávnostné víťanie presídľencov v Sereďi

Vyzdoba pre presídľencov v obci Veľká Mača

Príchod prvého transportu do Sereďe

Príhovor Dr. Gustáva Husáka

Pitvarošania počas slávnostného privítania

Príchod prvých Pitvarošanov do ČSR

Rozvážanie presídľencov do nových domovov

PRESÍDLLENIE PITVAROŠANOV

11. apríla až 14. mája 1947

Michal Kožuch, 2017

Pitvarošská rodina počas slávnostného privítania

Sprevod presídľencov vo Veľkej Mači

Výmena obyvateľstva po skončení II. svetovej vojny bola zakomponovaná do podmienok prímeria s Maďarskom. Dohoda o výmene obyvateľstva medzi Československom a Maďarskom bola podpísaná 27. februára 1946. Nadobudla platnosť 15. mája 1946. Podpísali ju Dr. Vladimír Clementis štátny tajomník na ministerstve zahraničných vecí a Dr. János Gyöngyösi minister zahraničných vecí. Podstatou dohody bol dobrovoľný návrat Čechov a Slovákov žijúcich v Maďarsku. Na výmenu z Československa bolo možné určiť (aj nedobrovoľne) rovnaký počet Maďarov, aký počet Slovákov by prišiel z Maďarska. Počet vymenených osôb bol závislý od úspechov agitácie československej presídľovacej komisie. Dolnozemskí Slováci za fašistického Horthyho režimu trpeli kvôli národnostnému útlaku. Slovenských nádeníkov na panstvách a v iných oblastiach života vysmievali, urážali a ponižovali. K neľahkej národnostnej a sociálnej situácii prispela i násilná evakuácia všetkých obyvateľov Pitvarosa na jeseň v roku 1944 s plánom ich údajnej likvidácie. Preto propaganda presídlenia našla u Pitvarošanov veľkú odozvu. Prvý transport presídľencov z Pitvaroša odišiel v piatok podvečer 11. 4. 1947 a prišiel v nedeľu 13. 4. 1947. V 51 vozňoch prišlo 134 Pitvarošanov. Keďže to bol prvý vlak s presídľencami, boli Pitvarošania v Sereďi slávnostne privítaní. Na vyzdobenej železničnej stanici sa zišlo z najbližšieho okolia do 5000 ľudí, školská mládež, zástupcovia Povereníctiev okresov obcí, politických strán a vojenská a hasičská hudba. Po uvítaní boli rozdane balíčky a bolo poskytnuté malé občerstvenie. Zo stanice boli odvezení 25 vojenskými nákladnými autami do ich nových domovov vo Veľkej Mači a vo Veľkých Úľanoch. Posledná vlaková súprava opustila pitvarošskú železničnú stanicu v stredu 14. 5. 1947 o druhej hodine v noci a dorazila 15. 5. 1947. Vo vlakových transportoch odchádzali s nádejami a túžbami na lepší život v novej vlasti. V priebehu 34 dní bolo vypravených 20 transportov. Súpravu pozostávajúcu z približne 50 krytých nákladných vozňov ťahali na území Československa parné rušne radu ČSD 434.1. V jednom transporte bolo presídlených priemerne 100 osôb. Každý rodine bol priradený jeden vozeň na transport osôb a majetku a druhý na dobytok. Celkovo z Pitvaroša v roku 1947 odišlo 655 rodín (2442 osôb). Vyprázdnilo sa 360 domov. Spolu s nimi odviezli 150 koní, 629 hovädzieho dobytku, 3 000 ošípaných, 212 oviec a kôz, 8 219 kačíc a husí, ďalej dve mláťačky, 176 pluhov, 151 brán, 29 sejačiek, 152 vozov a 2 traktory. V Československu Pitvarošanov usadili do šiestich obcí: Veľké Úľany, Sládkovičovo, Senec, Reka, Malá Mača a Veľká Mača. Z Pitvaroša odišlo 75 % obyvateľov. Zostalo okolo 200 rodín. Pre presídlených Pitvarošanov je rok 1947 návratom do krajiny predkov. Nie všetky nádeje sa naplnili a nie všetky túžby sa splnili. Vytvorili sa ale nové možnosti a príležitosti na lepší život. (Zdroj: Pitvaroš a Pitvarošania (2007), foto archív TASR)

